

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет економіки та менеджменту
Кафедра економіки, підприємництва та туризму**

**Кваліфікаційна робота
на правах рукопису**

ЗАІНЧОВСЬКА ЄЛИЗАВЕТА АНДРІЇВНА

УДК 338.33:666.11

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ЮКА-ІНВЕСТ»

Спеціальність 051 «Економіка»

Подається на здобуття освітнього ступеня “Бакалавр”

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень, використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____Єлизавета ЗАІНЧОВСЬКА

**Керівник роботи:
Валінкевич Наталія Василівна,
доктор економічних наук, професор**

Житомир-2026

Висновок кафедри економіки, підприємництва та туризму
за результатами попереднього захисту кваліфікаційної роботи

Протокол засідання кафедри економіки, підприємництва та туризму
№ ____ від «__» ____ 2026 р.

Завідувач кафедри економіки,
підприємництва та туризму,
д. е. н., професор _____ Наталія ВАЛІНКЕВИЧ
(підпис)
«__» ____ 2026 р.

Гарант ОПП “Економіка”
першого (бакалаврського) рівня,
к. е. н., доцент _____ Інна ГРАБЧУК
(підпис)
«__» ____ 2026 р.

Результат захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти: Заінчковська Єлизавета Андріївна
захистив кваліфікаційну роботу з оцінкою:
сума балів за 100-бальною шкалою _____
за національною шкалою _____

Секретар ЕК _____
(підпис) (ім'я та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Заінчківська Є. А. Удосконалення економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест». Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 051 «Економіка». Поліський національний університет, 2026.

У кваліфікаційній роботі узагальнено теоретичні підходи до трактування економічної безпеки підприємства, досліджено її функціональні складові, охарактеризовано принципи забезпечення та методичні підходи до оцінювання. На основі аналізу діяльності ТОВ «ЮКА-Інвест» оцінено рівень його економічної безпеки. За результатами проведеного дослідження визначено основні проблеми щодо забезпечення економічної безпеки підприємства, а також обґрунтовано напрями підвищення її рівня шляхом удосконалення системи управління ризиками, зміцнення фінансової стійкості та підвищення ефективності управлінських рішень.

Ключові слова: економічна безпека, фінансова стійкість, ризики, конкурентоспроможність, управління безпекою, ефективність діяльності.

SUMMARY

Zainchkovska E. A. Improving the economic security of LLC "YUKA-Invest". Qualification work in the form of a manuscript.

Qualification work for the degree of bachelor in the specialty 051 «Economics». Polissia National University, Zhytomyr, 2026.

The qualification work summarizes theoretical approaches to the interpretation of the economic security of the enterprise, examines its functional components, characterizes the principles of ensuring and methodological approaches to assessment. Based on the analysis of the activities of LLC "Yuka-Invest", the level of its economic security is assessed. According to the results of the study, the main problems in ensuring the economic security of the enterprise are identified, and directions for increasing its level are substantiated by improving the risk management system, strengthening financial stability and increasing the efficiency of management decisions.

Keywords: economic security, financial stability, risks, competitiveness, security management, efficiency of activity.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
Висновки до Розділу 1.....	15
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ЮКА- ІНВЕСТ».....	16
Висновки до Розділу 2.....	29
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ЮКА-ІНВЕСТ».....	30
Висновки до Розділу 3.....	38
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	43
ДОДАТКИ.....	48

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах сучасної економічної нестабільності, посилення конкурентної боротьби та наявності численних зовнішніх загроз забезпечення економічної безпеки підприємства набуває стратегічного значення. Особливої гостроти ця проблема набуває в Україні, де воєнний стан, валютні коливання, розрив логістичних ланцюгів та нестабільність фінансових ринків суттєво ускладнюють діяльність суб'єктів господарювання. За таких умов підприємства змушені не лише адаптуватися до мінливого середовища, а й формувати дієві механізми захисту своїх економічних інтересів. Здатність підприємства своєчасно виявляти загрози, мінімізувати ризики та забезпечувати стабільність фінансово-господарської діяльності стає ключовою умовою його виживання та сталого розвитку, а ціна управлінської помилки в умовах підвищеної невизначеності є критично високою.

Аналіз останніх досліджень. Проблематика забезпечення економічної безпеки підприємства є предметом дослідження багатьох вітчизняних науковців. Так, В. Є. Василега досліджує механізми забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах впливу зовнішнього середовища [2], О. І. Вівчар розглядає сучасні підходи до трактування економічної безпеки підприємства [3; 4], О. М. Грибіненко та С. М. Шагоян досліджують сутність і шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства [5], а Б. С. Дуб обґрунтовує структуру системи економічної безпеки підприємства [6].

У сучасних наукових працях значна увага приділяється питанням удосконалення системи економічної безпеки підприємства. Зокрема, О. Дубинська досліджує методичні підходи до оцінки фінансово-економічної безпеки [7], а О. Кравченко досліджує особливості управління економічною безпекою підприємств в умовах цифрової економіки [18]. Незважаючи на значну кількість наукових праць, окремі аспекти забезпечення економічної безпеки промислових підприємств потребують подальшого дослідження.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних засад, а також представлення практичних рекомендацій щодо удосконалення економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест».

Для досягнення поставленої мети визначені такі завдання: дослідити теоретико-методичні засади економічної безпеки підприємства; оцінити рівень економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест»; обґрунтувати шляхи удосконалення економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» та визначити економічну ефективність запропонованих заходів.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес удосконалення економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест». *Предметом* дослідження є сукупність теоретичних та прикладних засад підвищення рівня економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест».

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження стали загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: методи аналізу і порівняння застосовувались для дослідження динаміки економічних показників діяльності ТОВ «ЮКА-Інвест», економіко-статистичні методи – для оцінки функціональних складових економічної безпеки, а системний підхід та логічний аналіз слугували основою для обґрунтування практичних рекомендацій щодо її удосконалення.

Інформаційну базу дослідження сформували фінансова звітність ТОВ «ЮКА-Інвест», наукові статті, монографії, підручники, матеріали науково-практичних конференцій та інформаційні ресурси мережі Internet, у яких висвітлено теоретичні та практичні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємства.

Перелік публікацій за темою дослідження. Результати кваліфікаційного дослідження опубліковано:

1. Заїнчковська Є.А. Економічна безпека підприємства: загрози та особливості управління Економіка та підприємництво в умовах сучасних викликів: матеріали збірника IV Всеукраїнської науково-практичної конференції. 04 червня 2026 р. Житомир: Поліський національний університет, 2026. С.311-316.

2. Бабюк В., Заїнчовська Є. Управління економічною безпекою підприємства в умовах фінансових трансформацій. Наукові читання – 2026: зб. наукових праць за результатами науково-практичної конференції науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів та молодих вчених, яка присвячена Дню науки в Україні. Житомир: Поліський національний університет, 2026.С.246-247.

Практичне значення отриманих результатів полягає в обґрунтуванні заходів щодо підвищення рівня економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест», зокрема шляхом застосування факторингових послуг для скорочення простроченої дебіторської заборгованості, передачі транспортних перевезень на аутсорсинг з метою зниження транспортних витрат та реструктуризації короткострокових зобов'язань шляхом переведення їх частини у довгострокові. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ліквідності, зміцненню фінансової стійкості та зниженню рівня фінансових ризиків підприємства. Практичне впровадження запропонованих рекомендацій забезпечить підвищення ефективності діяльності та конкурентоспроможності ТОВ «ЮКА-Інвест».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступної частини, трьох розділів, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків. Обсяг роботи загалом складає 48 сторінок, містить 4 рисунки, 18 таблиць, 9 додатків. Список використаних джерел складається із 38 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Теоретико-методичні засади економічної безпеки підприємства є важливою основою забезпечення його стабільного функціонування та розвитку в умовах сучасних економічних викликів. Посилення конкурентної боротьби, нестабільність зовнішнього середовища, фінансові ризики, кризові явища та воєнні загрози зумовлюють необхідність формування ефективної системи економічної безпеки, здатної своєчасно виявляти загрози та мінімізувати їх негативний вплив на діяльність підприємства.

У сучасних умовах господарювання економічна безпека набуває стратегічного значення, оскільки забезпечує не лише захист ресурсів підприємства, а й створює передумови для його довгострокового розвитку, підвищення конкурентоспроможності та зміцнення ринкових позицій. Від рівня економічної безпеки значною мірою залежить здатність підприємства адаптуватися до змін зовнішнього середовища, ефективно використовувати наявний потенціал та забезпечувати стабільність фінансово-господарської діяльності.

Економічна безпека підприємства характеризує такий стан його функціонування, за якого забезпечуються ефективне використання ресурсів, стабільність діяльності, конкурентоспроможність та здатність протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам. Основними складовими економічної безпеки підприємства є [4; 11]:

- ефективне використання матеріальних, фінансових, трудових та інтелектуальних ресурсів;
- забезпечення стабільності функціонування та розвитку підприємства;
- підтримання конкурентоспроможності продукції та підприємства загалом;
- здатність своєчасно виявляти та нейтралізовувати внутрішні й зовнішні загрози.

Поняття економічної безпеки підприємства трактується науковцями неоднозначно. Так, О.І Вівчар вважає, що економічна безпека суб'єкта підприємницької діяльності характеризується стабільністю економічного та фінансового стану, а також ефективністю нейтралізації негативних чинників і протидії їх впливу на всіх стадіях діяльності підприємства [4]. На думку Л. Ковальської, економічна безпека підприємства є станом найбільш ефективного використання ресурсів з метою запобігання загрозам та забезпечення стабільного функціонування підприємства в поточному і перспективному періодах [14].

Н.В. Прус визначає економічну безпеку як стан захищеності підприємства та його ресурсів, за якого гарантуються стабільність функціонування, розширене відтворення, впровадження науково-технічних досягнень і соціальний розвиток [28]. А. Череп розглядає економічну безпеку як стан ефективного використання ресурсів і ринкових можливостей підприємства, що дозволяє запобігати внутрішнім та зовнішнім загрозам і забезпечувати стійкий розвиток відповідно до стратегічних цілей [34].

Поняття «економічна безпека підприємства» трактується науковцями неоднозначно, що підтверджують дані Додатку А. Узагальнюючи підходи науковців, можна стверджувати, що економічна безпека підприємства є комплексною категорією, яка характеризує рівень захищеності його ресурсів, фінансово-економічного потенціалу та господарської діяльності від негативного впливу внутрішніх і зовнішніх чинників. Водночас економічна безпека передбачає створення умов для стабільного функціонування, підвищення ефективності діяльності та забезпечення стратегічного розвитку підприємства.

Головною метою економічної безпеки підприємства є забезпечення стабільного та ефективного функціонування суб'єкта господарювання, а також створення необхідних умов для його подальшого розвитку. Досягнення цієї мети передбачає реалізацію низки функціональних цілей, серед яких [3; 6; 28]:

- забезпечення фінансової стійкості та незалежності підприємства;
- підтримання високого рівня конкурентоспроможності;
- підвищення ефективності управління та організаційної структури;

- розвиток кадрового та інтелектуального потенціалу;
- забезпечення правового захисту діяльності підприємства;
- захист інформації, комерційної таємниці та інформаційного середовища;
- гарантування безпеки персоналу, майна та комерційних інтересів підприємства.

Відповідно до визначених цілей доцільно виділити основні функціональні складові економічної безпеки підприємства. До них належать фінансова, кадрова, інтелектуальна, техніко-технологічна, інформаційна, нормативно-правова, екологічна та ринкова складові. Їх комплексне поєднання забезпечує стабільність функціонування підприємства, ефективне використання ресурсів та підвищення рівня його захищеності, Додаток Б [33; 35].

Функціональні складові економічної безпеки підприємства визначають ключові напрями забезпечення його стабільної діяльності та розвитку. Ефективність їх реалізації значною мірою залежить від дотримання принципів управління економічною безпекою підприємства, рис. 1.1 [38].

Рис. 1.1 Принципи системи управління економічною безпекою підприємства

Джерело: складено автором за даними [38]

Система управління економічною безпекою підприємства базується на сукупності взаємопов'язаних принципів, які забезпечують комплексний і

системний характер управління. До основних принципів належать: законність; економічність; безперервність; превентивність; інформованість; адекватність; комплексність; інтегрованість із системою менеджменту; цілеспрямованість; системність побудови.

Дотримання зазначених принципів забезпечує ефективне функціонування системи економічної безпеки підприємства, своєчасне виявлення ризиків та формування дієвих механізмів протидії загрозам.

Ефективне функціонування системи управління економічною безпекою підприємства вимагає відповідного забезпечення: нормативно-правового, методичного, ресурсного та техніко-технологічного. Складові забезпечення системи управління економічною безпекою підприємства представлені в Додатку В [17; 33; 35].

Нормативно-правове забезпечення формує законодавчу основу діяльності підприємства, методичне – визначає інструментарій та підходи до прийняття управлінських рішень, ресурсне – забезпечує наявність фінансових, матеріальних, трудових та інтелектуальних ресурсів, а техніко-технологічне – сприяє використанню сучасних інформаційних технологій, програмного забезпечення та засобів захисту інформації.

Лише комплексне поєднання всіх складових забезпечення дозволяє сформулювати ефективний механізм управління економічною безпекою підприємства, спрямований на мінімізацію ризиків, захист ресурсів та забезпечення стійкого розвитку підприємства в умовах динамічного ринкового середовища.

Зниження рівня економічної безпеки підприємства може бути зумовлене різноманітними внутрішніми та зовнішніми загрозами. До основних причин належать нестабільність економічного середовища, фінансові ризики, технологічна відсталість, високий рівень зносу обладнання, посилення конкурентного тиску, інфляційні процеси та недосконалість системи управління [12; 16].

У зв'язку з цим важливого значення набуває класифікація загроз економічної безпеки підприємства, яка дозволяє систематизувати можливі ризики та

забезпечити ефективне управління ними, класифікацію загроз представлено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Ознаки класифікації загроз економічної безпеки

Ознака	Види
За природою виникнення	Економічні, політичні, соціальні, фінансові, інші
За ймовірністю виникнення	Неймовірні, маловірогідні, вірогідні, досить вірогідні
За можливістю прогнозування	Передбачувані, непередбачувані
За можливістю запобігання	Форс-мажорні, не форс-мажорні
За ступенем ймовірності загроз	Реальні, потенційні
За ступенем охоплення	Загальні, локальні
За ступенем впливу	Викликають труднощі або складнощі, значні, катастрофічні
За ступенем відкритості	Відкриті, закриті
За відношенням до підприємства	Зовнішні, внутрішні

Джерело: складено автором за даними [5; 9]

За даними табл. 1.1 видно, що загрози економічній безпеці можуть класифікуватися: за природою виникнення; за ймовірністю виникнення; за можливістю прогнозування; за ступенем впливу; за відношенням до підприємства тощо. Класифікація загроз дозволяє більш комплексно оцінити ризики діяльності підприємства, своєчасно виявляти потенційні небезпеки та формувати ефективні заходи щодо їх попередження і мінімізації. Особливу увагу підприємствам необхідно приділяти зовнішнім загрозам, які в сучасних умовах характеризуються високим рівнем динамічності та непередбачуваності.

За сучасних умов господарювання підприємства функціонують у нестабільному середовищі, що потребує постійної адаптації до змін та швидкого реагування на потенційні ризики. Саме тому важливого значення набуває формування ефективної системи управління економічною безпекою підприємства. Роль системи економічної безпеки підприємства представлена на рис. 1.2 [17].

Основною метою системи управління економічною безпекою є забезпечення стабільного розвитку підприємства, захист його ресурсів та досягнення стратегічних цілей. Реалізація цієї системи здійснюється через виконання відповідних функцій управління, серед яких: планування заходів економічної безпеки; організація системи захисту; координація діяльності структурних

підрозділів; мотивація персоналу; контроль та моніторинг ризиків; аналіз ефективності функціонування системи безпеки; регулювання та вдосконалення системи економічної безпеки.

Рис. 1.2. Роль системи економічної безпеки підприємства

Джерело: складено автором за даними [17; 18; 23]

Реалізація зазначених функцій спрямована на забезпечення стійкого розвитку підприємства, захист його фінансових інтересів, мінімізацію виробничих та інформаційних ризиків, а також підвищення рівня конкурентоспроможності.

Ефективне управління економічною безпекою підприємства має ґрунтуватися на комплексному підході, який передбачає поєднання організаційних, економічних, правових та інформаційних заходів. Важливим елементом такої системи є своєчасна оцінка рівня економічної безпеки підприємства.

Для оцінювання рівня економічної безпеки підприємства використовують різні наукові підходи, які відрізняються методикою розрахунку та особливостями

практичного застосування. Найбільш поширеними є індикаторний, ресурсно-функціональний, програмно-цільовий, прибутково-інвестиційний, ризик-орієнтований, системний та економіко-математичний підходи, табл. 1.2 [15; 24].

Таблиця 1.2

Характеристика основних підходів до визначення рівня економічної безпеки підприємства

Назва підходу	Сутність підходу
Індикаторний (пороговий) підхід	Порівняння фактичних показників діяльності підприємства з індикаторами (пороговими значеннями), які характеризують рівень безпеки
Ресурсно-функціональний підхід	Оцінка здійснюється за результатами аналізу ефективності використання ресурсів підприємства
Програмно-цільовий підхід	Оцінка рівня безпеки здійснюється на основі інтегрованої сукупності показників із застосуванням кластерного та багатокритеріального аналізу
Прибутково-інвестиційний підхід	Порівнюється фактичний обсяг інвестицій з обсягом коштів, необхідних для забезпечення економічної безпеки підприємства
Підхід на основі теорії економічних ризиків	Визначається перелік загроз і ймовірність їх виникнення, розраховується збиток від несприятливих подій
Системний підхід	Визначається рівень економічної безпеки на основі дослідження сукупності елементів, які її формують, та зв'язків між ними
Економіко-математичний метод	Будується економіко-математична модель, яка відображає рівень економічної безпеки підприємства у вигляді функції з багатьма змінними

Джерело: складено автором за даними [15; 24; 29; 36]

Розглянемо основні підходи до визначення економічної безпеки, виділивши можливості їх застосування в сучасних умовах господарювання.

Індикаторний підхід є одним із найбільш поширених у практичній діяльності підприємств. Його сутність полягає у порівнянні фактичних показників діяльності підприємства з нормативними або пороговими значеннями, які характеризують безпечний рівень функціонування. Перевагою цього підходу є можливість комплексної оцінки економічної безпеки як у цілому, так і за окремими функціональними складовими.

Ресурсно-функціональний підхід ґрунтується на аналізі ефективності використання ресурсів підприємства та оцінці стану окремих функціональних складових економічної безпеки. Прибутково-інвестиційний підхід передбачає оцінювання рівня безпеки через співвідношення інвестиційних ресурсів та

фінансових результатів діяльності підприємства. Підхід, заснований на теорії економічних ризиків, дозволяє оцінити ймовірність виникнення загроз та можливі наслідки їх реалізації. Його перевагою є можливість комплексного врахування ризиків, однак практичне застосування ускладнюється необхідністю використання складного математичного інструментарію [15; 36].

Системний підхід передбачає дослідження економічної безпеки як цілісної системи взаємопов'язаних елементів, що забезпечує комплексність оцінювання та прийняття управлінських рішень. У сучасних умовах функціонування підприємств особливої актуальності набуває забезпечення економічної безпеки на основі комплексного підходу, який поєднує профілактичні, контрольні, аналітичні та оптимізаційні заходи. Профілактичний підхід передбачає запобігання фінансовим та економічним загрозам ще до моменту їх виникнення. Контрольний підхід орієнтований на здійснення внутрішнього контролю та аудиту. Аналітичний підхід базується на проведенні фінансового аналізу та діагностиці ризиків, тоді як оптимізаційний підхід спрямований на підвищення ефективності використання ресурсів та зниження витрат підприємства. Найбільш ефективним вважається комплексний або інтеграційний підхід, який передбачає поєднання всіх зазначених напрямів у єдину систему управління економічною безпекою підприємства.

Проведений аналіз підходів до оцінювання рівня економічної безпеки підприємства свідчить про відсутність єдиного універсального методу її визначення. Кожен із підходів має власні переваги та недоліки й може застосовуватися залежно від особливостей діяльності підприємства, наявної інформаційної бази та цілей дослідження [24; 29].

Водночас сучасні умови господарювання потребують не лише оцінювання рівня економічної безпеки, а й формування ефективної системи її забезпечення. Рівень економічної безпеки значною мірою залежить від здатності керівництва своєчасно виявляти потенційні загрози, мінімізувати ризики та оперативно реагувати на негативний вплив внутрішніх і зовнішніх чинників. У зв'язку з цим важливого значення набувають підходи до забезпечення економічної безпеки підприємства, які представлені на рис. 1.4.

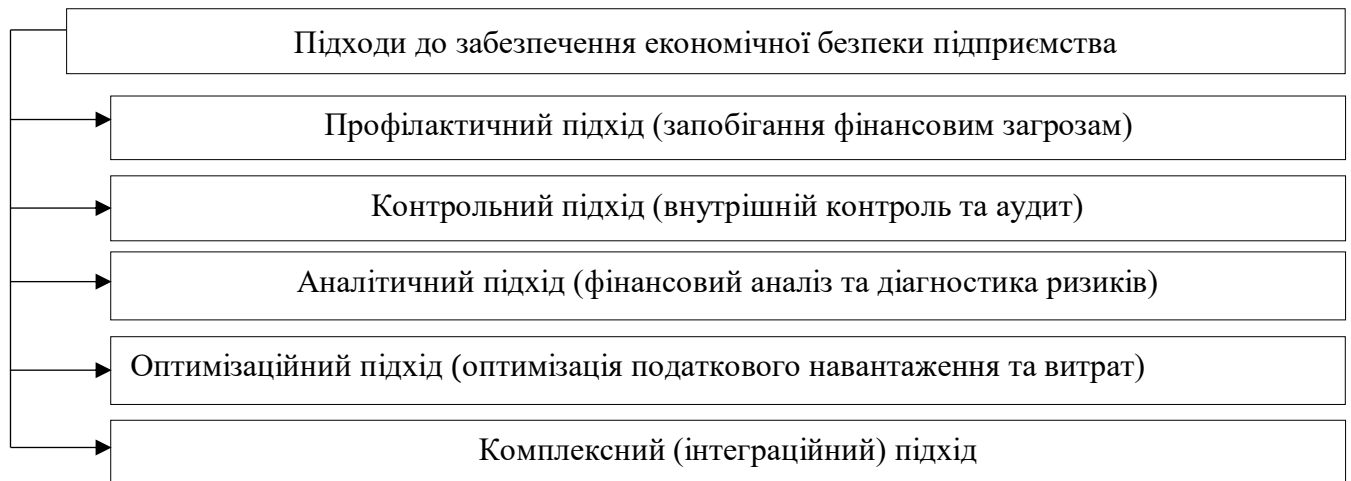

Рис. 1.4. Підходи до забезпечення економічної безпеки підприємства

Джерело: складено автором за даними [1; 2; 18]

Як видно з рис. 1.4, забезпечення економічної безпеки підприємства здійснюється на основі сукупності взаємопов'язаних підходів. Їх застосування дозволяє підприємству своєчасно виявляти загрози, здійснювати моніторинг ризиків, підвищувати ефективність використання ресурсів та формувати цілісну систему захисту економічних інтересів підприємства.

Отже, економічна безпека підприємства є важливою умовою його стабільного функціонування, ефективного розвитку та забезпечення конкурентоспроможності. В умовах сучасних економічних викликів підприємства повинні формувати ефективні системи управління економічною безпекою, здатні своєчасно виявляти, оцінювати та нейтралізовувати внутрішні й зовнішні загрози. Забезпечення економічної безпеки потребує комплексного підходу, який охоплює фінансову, кадрову, інформаційну, техніко-технологічну та правову складові. Важливе значення у цьому процесі мають сучасні методи оцінювання рівня економічної безпеки, удосконалення системи управління, підвищення кваліфікації персоналу та ефективне використання ресурсного потенціалу підприємства.

Таким чином, ефективна система економічної безпеки є необхідною передумовою стійкого розвитку підприємства, зміцнення його фінансової стабільності та підвищення ефективності господарської діяльності в умовах нестабільного ринкового середовища.

Висновки до Розділу 1

Проведене дослідження теоретико-методичних засад економічної безпеки підприємства дало можливість зробити висновок, що економічна безпека є комплексною характеристикою ефективності функціонування суб'єкта господарювання, яка відображає рівень його захищеності від внутрішніх і зовнішніх загроз, здатність до стабільного розвитку та адаптації до змін ринкового середовища. Встановлено, що забезпечення економічної безпеки підприємства потребує системного підходу, який передбачає поєднання фінансової, кадрової, інформаційної, техніко-технологічної та нормативно-правової складових у єдину систему управління. Водночас ефективність функціонування такої системи значною мірою залежить від своєчасного виявлення ризиків, якості управлінських рішень та здатності підприємства оперативно реагувати на сучасні виклики господарського середовища.

У ході дослідження було визначено основні підходи до оцінювання рівня економічної безпеки підприємства, серед яких найбільш доцільним у сучасних умовах є комплексний підхід, що поєднує аналітичні, контрольні, профілактичні та оптимізаційні заходи. З'ясовано, що застосування сучасних методів оцінки економічної безпеки дозволяє не лише визначити поточний стан підприємства, а й сформувати ефективний механізм запобігання ризикам та підвищення конкурентоспроможності. Це створює необхідне теоретичне підґрунтя для подальшого аналізу рівня економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» та обґрунтування практичних напрямів її удосконалення.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ЮКА-ІНВЕСТ»

Товариство з обмеженою відповідальністю «ЮКА-Інвест» є сучасним вітчизняним промисловим підприємством, яке спеціалізується на виробництві комерційного холодильного та морозильного обладнання. Підприємство було засноване у 2006 р. та зареєстроване в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України за номером 34400718. Підприємство розташоване у Житомирській області, що дозволяє ефективно використовувати виробничі потужності та логістичні можливості регіону.

Організаційно-правовою формою підприємства є товариство з обмеженою відповідальністю. Така форма обрана через оптимальне поєднання гнучкості управління, обмеженої відповідальності учасників тільки в межах внесків до статутного капіталу та можливості залучення інвестицій.

Основним видом економічної діяльності підприємства відповідно до КВЕД є 28.25 – Виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування. Крім того, підприємство здійснює оптову торгівлю власною продукцією, сервісне обслуговування та експорт обладнання. Підприємство працює під торговою маркою JUKA, яка добре відома як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

ТОВ «ЮКА-Інвест» позиціонує себе як європейське виробництво з українським корінням. На підприємстві впроваджено сучасні технології, використовується високоякісне європейське обладнання та комплектуючі, що дозволяє випускати продукцію, яка відповідає міжнародним стандартам якості. Компанія активно експортує свою продукцію більш ніж у 50 країн світу, що свідчить про її конкурентоспроможність на глобальному ринку комерційного холодильного обладнання.

На сьогодні ТОВ «ЮКА-Інвест» є одним із провідних українських виробників морозильних скринь, вітрин і холодильних камер для торгівлі, HoReCa та промисловості. Підприємство має розвинену дилерську мережу в Україні та за кордоном, що забезпечує стабільний збут продукції. Завдяки чіткій організаційній

структурі, сучасній технічній базі та орієнтації на якість компанія демонструє стабільний розвиток навіть в умовах складного економічного середовища. Динаміку та структуру реалізації продукції підприємства в розрізі асортиментних груп представлено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка та структура реалізації продукції ТОВ «ЮКА-Інвест»

Асортиментна група	2023 р.		2024 р.		2025 р.		Відхилення 2025 р. від 2023 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+/-	%	п.с.
Морозильні скрині	217040,1	67,4	304427,6	65,8	296274,0	64,2	79233,9	36,5	-3,2
Холодильні та морозильні вітрини	57641,2	17,9	89292,6	19,3	95527,6	20,7	37886,4	65,7	2,8
Холодильні та морозильні шафи	28015,6	8,7	42101,7	9,1	43841,2	9,5	15825,6	56,5	0,8
Інше обладнання	19321,1	6,0	26834,1	5,8	25843,2	5,6	6522,1	33,8	-0,4
Разом	322018	100,0	462656	100,0	461486	100,0	139468	43,3	x

Джерело: складено автором за даними підприємства

Аналіз даних табл. 2.1 засвідчує, що за період 2023–2025 рр. загальний обсяг реалізації продукції ТОВ «ЮКА-Інвест» зріс на 139468 тис. грн., або на 43,3%, що свідчить про стійку позитивну динаміку діяльності підприємства. Втім, показово, що у 2025 р. порівняно з 2024 р. загальний обсяг реалізації дещо скоротився – з 462656 до 461486 тис. грн., що може вказувати на певне насичення ринку або вплив зовнішніх чинників. Домінуючою асортиментною групою залишаються морозильні скрині, однак їхня частка поступово знижується – з 67,4% у 2023 р. до 64,2% у 2025 р., тоді як холодильні та морозильні вітрини демонструють найвищий темп приросту серед усіх груп – 65,7% та нарощують свою питому вагу на 2,8 відсоткових пункти, що свідчить про зміщення споживчого попиту у бік цієї категорії обладнання. Холодильні та морозильні шафи також показують стабільне зростання частки на 8,8 п.с. при прирості обсягу на 56,5%, тоді як група «інше обладнання» є найменш динамічною і поступово втрачає свої позиції у структурі продажів.

Ефективність виробничої діяльності обумовлено ефективністю організаційної структури підприємства, Додаток Г. Організаційна структура ТОВ «ЮКА-Інвест» є лінійно-функціональною і передбачає чіткий розподіл управлінських повноважень між чотирма основними напрямками, які підпорядковуються безпосередньо директору: виробничим блоком керує головний інженер через начальника виробництва з відповідними цехами та відділами, комерційний директор координує збутову, маркетингову, логістичну та юридичну діяльність, головний економіст відповідає за планово-економічну, фінансову роботу та бухгалтерію, а заступник директора з соціальних питань забезпечує управління персоналом і трудовими відносинами. Така структура дозволяє чітко розмежувати функціональні обов'язки між підрозділами та забезпечує ефективну вертикаль управління, однак водночас може уповільнювати прийняття оперативних рішень через необхідність узгодження між різними функціональними блоками.

На ТОВ «ЮКА-Інвест» відповідальність за управління економічною безпекою розосереджена між кількома структурними підрозділами: фінансовий відділ та бухгалтерія здійснюють контроль за грошовими потоками і фінансовою стійкістю, планово-економічний відділ відповідає за прогнозування ризиків та аналіз господарської діяльності, відділ маркетингу моніторить конкурентне середовище, а юридичний відділ забезпечує правову захищеність підприємства.

Об'єктом управління економічною безпекою виступає сукупність ресурсів підприємства – фінансових, матеріальних, інформаційних та кадрових, збереження і ефективне використання яких є запорукою стабільного функціонування підприємства в умовах ринкової невизначеності.

Таким чином, система управління економічною безпекою ТОВ «ЮКА-Інвест» охоплює основні функціональні підрозділи підприємства, діяльність яких спрямована на забезпечення фінансової стійкості, правового захисту, контролю ризиків та ефективного використання ресурсного потенціалу. Водночас у рамках дослідження економічної безпеки підприємства важливого значення набуває оцінка його фінансового стану, оскільки саме фінансові показники відображають

рівень стабільності функціонування підприємства, його платоспроможність, ліквідність та здатність протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам.

У зв'язку з цим оцінку рівня економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» доцільно розпочати з аналізу динаміки та структури балансу підприємства, який дозволяє дослідити склад майна, джерела його формування та визначити основні тенденції зміни фінансового стану підприємства. Характеристику майна підприємства та джерел його формування за балансом наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Характеристика майна підприємства та джерел його формування за балансом

Показники	На 31.12.2023		На 31.12.2024		На 31.12.2025		Відхилення 2025 р. до 2023 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	п.с.
АКТИВИ									
1. Необоротні активи:	36005	18,3	38520	14,2	98480	34,3	62475	173,5	16,0
в т.ч. основні засоби	25324	12,9	28812	10,7	79392	27,7	54068	в 2,1 р.б.	14,8
2. Оборотні активи	160439	81,7	231865	85,8	188484	65,7	28045	17,5	-16,0
запаси	73864	37,6	134764	49,8	97412	33,9	23548	31,9	-3,7
дебіторська заборгованість	79985	40,7	78965	29,2	60245	20,9	-19740	-24,7	16,2
грошові кошти	433	0,2	947	0,4	20861	7,2	20428	в 47,2 р.б.	7,0
ПАСИВИ									
1. Власний капітал	107520	54,7	123962	45,8	148004	51,6	40484	37,7	-3,1
нерозподілений прибуток	66925	34,1	83367	30,8	107409	37,4	40484	60,5	3,3
2. Довгострокові кредити банків	45449	23,1	74551	27,6	18536	6,5	-26913	-59,2	-16,6
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	43475	22,1	71872	26,6	120424	41,9	76949	176,9	19,8
БАЛАНС:	196444	100	270385	100	286964	100	90520	46,1	X

Джерело: складено автором за даними підприємства

Дані табл. 2.2 свідчать про зростання вартості майна підприємства у 2025 р. порівняно з 2023 р. на 90520 тис. грн, або на 46,1 %, що є позитивною тенденцією

та говорить про розширення масштабів діяльності підприємства. У структурі активів найбільшу частку займають оборотні активи, однак їх питома вага у 2025 р. зменшилась з 81,7 % до 65,7%, тоді як частка необоротних активів зросла до 34,3%, що може свідчити про активізацію інвестиційної діяльності та оновлення матеріально-технічної бази підприємства. У складі оборотних активів спостерігається зростання запасів на 31,9%, водночас дебіторська заборгованість скоротилась на 24,7%, що позитивно характеризує стан розрахункової дисципліни підприємства. Значно зросли грошові кошти, що свідчить про підвищення рівня ліквідності та платоспроможності.

Аналіз структури пасивів показав збільшення власного капіталу на 37,7%, що є позитивним чинником зміцнення фінансової стійкості. Водночас суттєво зросли поточні зобов'язання і забезпечення, частка яких у структурі пасивів досягла 41,9 %, що свідчить про підвищення залежності підприємства від короткострокових залучених коштів та потребує посилення контролю за рівнем фінансових ризиків.

Аналіз фінансових результатів ТОВ «ЮКА-Інвест» за 2023–2025 рр. Представлено в Додатку Д. Дані якого свідчить про стійку позитивну динаміку прибутковості підприємства: чистий фінансовий результат зріс більш ніж утричі – з 7818 тис. грн. у 2023 р. до 24042 тис. грн. у 2024 р., що стало наслідком випереджаючого зростання валового прибутку на 110,2% на тлі помірнішого збільшення собівартості на 35,1%, а також суттєвого нарощування інших операційних доходів на 180,6%. Разом з тим певним застереженням слугує різке зростання інших витрат – у 4,7 рази, що значно випереджає динаміку доходів і може свідчити про зростання фінансового навантаження на підприємство, однак попри це фінансовий результат від операційної діяльності зріс у 3,3 рази, що загалом підтверджує зміцнення фінансової спроможності ТОВ «ЮКА-Інвест» та підвищення ефективності його господарської діяльності.

Основні економічні показники ТОВ «ЮКА-Інвест» за 2023–2025 рр. представлено в Додатку Е, дані якого засвідчують загальну позитивну динаміку розвитку підприємства. Так, чистий дохід зріс на 43,3%, а чистий прибуток збільшився у 2,1 рази, що відображає зростання ділової активності та ефективності

господарювання. Вартість активів збільшилась на 34,4%, при цьому необоротні активи зросли– на 98,7%, що свідчить про активну інвестиційну діяльність та оновлення матеріально-технічної бази, на що також вказує різке зростання фондоозброєності на 155,5%. Попри скорочення чисельності персоналу на 22,2%, продуктивність праці зросла на 84,3%, що підтверджує підвищення ефективності використання людського ресурсу. Водночас певне зниження фондовіддачі з 1,98 у 2024 році до 1,66 у 2025-му та уповільнення оборотності оборотних активів порівняно з піковим значенням 2024 року вказують на те, що нарощування активів поки що випереджає темпи зростання виручки, що є типовою ситуацією в період активного інвестування і потребує подальшого моніторингу.

Оцінку економічної безпеки підприємства проведемо за такими функціональними складовими безпеки, як: фінансова, інтелектуальна та кадрова складова, техніко-технологічна складова, нормативно-правова та інформаційна складові, силова та ринкова складові.

Аналіз економічної безпеки розпочнемо з оцінки фінансової складової економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест», табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Оцінка фінансової складової економічної безпеки підприємства

Назва показника	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025 р. до 2023 р, +,-
Коефіцієнт автономії	0,55	0,46	0,52	-0,03
Коефіцієнт фінансової залежності	0,45	0,54	0,48	0,03
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,78	0,73	0,58	0,20
Коефіцієнт забезпеченості власними засобами	0,45	0,37	0,26	-0,19
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,01	0,17	0,16
Коефіцієнт швидкої (термінової) ліквідності	1,85	1,11	0,67	-1,18
Коефіцієнт загальної ліквідності	3,69	3,23	1,57	-2,12

Джерело: складено автором за даними підприємства

Оцінка фінансової складової економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» за 2023–2025 рр. виявляє неоднозначну картину. З одного боку, підприємство зберігає достатній рівень фінансової незалежності – коефіцієнт автономії протягом усього періоду перевищує порогове значення 0,5 пунктів, хоча у 2024 році він зменшився

до 0,46 пунктів, що сигналізувало про тимчасове посилення залежності від зовнішнього фінансування. З іншого боку, найбільш тривожною тенденцією є суттєве погіршення показників ліквідності. Коефіцієнт загальної ліквідності скоротився більш ніж удвічі – з 3,69 пунктів до 1,57 пунктів, а коефіцієнт швидкої ліквідності знизився з 1,85 пунктів до 0,67 пунктів, опустившись нижче нормативного рівня, що свідчить про зростаючі труднощі з покриттям поточних зобов'язань за рахунок наявних активів. Єдиним позитивним винятком є коефіцієнт абсолютної ліквідності, який у 2025 році різко зріс з 0,01 пункту до 0,17 пунктів, що вказує на поповнення залишків грошових коштів. Загалом динаміка показників свідчить про певне послаблення фінансової складової економічної безпеки підприємства, що потребує посиленої уваги до управління оборотними активами та структурою зобов'язань.

Оцінку інтелектуальної та кадрової складової економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» представлено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Оцінка інтелектуальної та кадрової складової економічної безпеки

№	Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025 до 2023 р.	
					+,–	%
1	Середньооблікова чисельність працівників, осіб	180	128	140	-40	-22,2
2	Продуктивність праці, тис. грн / особу	1788,99	3614,50	3296,33	1507,34	84,3
3	Фондоозброєність праці, тис. грн / особу	191,53	291,11	489,29	297,76	155,5
4	Фондовіддача, грн/грн	1,55	1,98	1,66	0,11	7,1
5	Коефіцієнт плинності кадрів, %	8,5	12,4	9,8	1,3	x
6	Коефіцієнт постійності кадрів, %	91,5	87,6	90,2	-1,3	x
7	Частка працівників з вищою освітою, %	68,1	72,3	75,2	7,1	x
8	Середній стаж роботи на підприємстві, років	6,8	7,1	7,4	0,6	8,8
9	Коефіцієнт економічної ефективності праці	0,024	0,036	0,052	0,028	116,7

Джерело: складено автором за даними підприємства

Аналіз кадрової складової свідчить про суперечливі тенденції. Так, попри скорочення середньооблікової чисельності працівників на 40 осіб, або на 22,2%, підприємство демонструє зростання продуктивності праці на 84,3%, що вказує на

підвищення ефективності використання людського ресурсу за рахунок автоматизації та оптимізації виробничих процесів, на що також вказує зростання фондоозброєності праці у 2025 р. відносно 2023 р. у 2,5 рази. Коефіцієнт плинності кадрів, хоча й зріс порівняно з 2023 роком на 1,3 %, у 2025 році повернувся до прийнятного рівня 9,8%, а коефіцієнт постійності залишається високим – 90,2%, що свідчить про відносну стабільність колективу.

Інтелектуальна складова демонструє стійку позитивну динаміку. Так, частка працівників з вищою освітою зростає з 68,1% до 75,2%, середній стаж роботи збільшився до 7,4 року, а коефіцієнт економічної ефективності праці зріс більш ніж на 116,7%, що відображає зростання якісного потенціалу персоналу. Загалом, незважаючи на кількісне скорочення штату, інтелектуальна та кадрова складова економічної безпеки підприємства має тенденцію до якісного зміцнення, що є важливим чинником довгострокової конкурентоспроможності ТОВ «ЮКА-Інвест».

Для оцінки техніко-технологічної складової економічної безпеки підприємства важливе значення має стан основних засобів, їх зношеність та рівень оновлення. Аналіз техніко-технологічної складової економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» за 2023–2025 роки представлено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз техніко-технологічної складової економічної безпеки підприємства

№	Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025 р. до 2023 р.	
					+,–	%
1	Первісна вартість основних засобів, тис. грн	101833	109808	169630	67797	66,6
2	Накопичений знос, тис. грн	76509	80996	90238	13729	17,9
3	Залишкова вартість основних засобів, тис. грн	25324	28812	79392	54068	в 2,1 р.б.
4	Коефіцієнт зносу основних засобів, %	75,1	73,8	53,2	-21,9	х
5	Коефіцієнт придатності основних засобів, %	24,9	26,2	46,8	21,9	х
6	Незавершені капітальні інвестиції, тис. грн	10681	9708	19088	8407	78,7
7	Фондоозброєність праці, тис. грн / особу	191,53	291,11	489,29	297,76	155,5

Джерело: складено автором за даними підприємства

Аналіз даних, представлених в табл. 2.5 свідчить про суттєве зміцнення техніко-технологічної бази підприємства протягом досліджуваного періоду. Вартість основних засобів у залишковій оцінці зросла більш ніж у два рази – з 25324 тис. грн у 2023 р. до 79392 тис. грн у 2025 р. Найбільш інтенсивне оновлення відбулося саме у 2025 році.

Особливо позитивним є значне зниження коефіцієнта зносу основних засобів з 75,1% у 2023 році до 53,2% у 2025 році – на 21,9%. Відповідно, коефіцієнт придатності основних засобів майже подвоївся і склав 46,8% на кінець 2025 року. Такі зміни свідчать про успішну реалізацію інвестиційної політики підприємства та активне введення в експлуатацію нового обладнання. Зростання незавершених капітальних інвестицій до 19088 тис. грн у 2025 р. підтверджує продовження модернізації виробництва. Водночас фондоозброєність праці зросла на 155,5%, що свідчить про суттєве підвищення технічного оснащення кожного працівника.

Таким чином, техніко-технологічна складова економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» у 2025 році характеризується позитивною динамікою та значним покращенням основних показників. Підприємство активно оновлює виробничі фонди, що створює міцну основу для підвищення конкурентоспроможності продукції та подальшого сталого розвитку.

Поряд з техніко-технологічною складовою важливе значення для забезпечення економічної безпеки підприємства має нормативно-правова складова, яка характеризує рівень правової захищеності, якість внутрішнього нормативного регулювання та дотримання вимог чинного законодавства. Аналіз даної складової економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» представлено в Додатку Ж.

Нормативно-правова складова економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» демонструє стійку позитивну динаміку протягом досліджуваного періоду. Підприємство системно вдосконалює внутрішню нормативну базу, про що свідчить зростання кількості внутрішніх документів з 28 до 38 та підвищення рівня їх актуалізації з 67,9% до 84,2%. Значно зменшилася кількість зовнішніх перевірок контролюючими органами та сума сплачених штрафів – з 87,4 тис. грн у 2023 році

до 12,5 тис. грн у 2025 році. Це вказує на підвищення якості корпоративного управління та рівня комплаєнс.

Загалом, коефіцієнт правової захищеності підприємства зріс з 0,68 до 0,85, що свідчить про суттєве зміцнення нормативно-правової складової економічної безпеки. Проведена робота дозволила знизити рівень правових ризиків і створити більш стабільне правове середовище для здійснення господарської діяльності.

Техніко-технологічна та нормативно-правова складові економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» демонструють позитивні тенденції розвитку. Однак у сучасних умовах цифровізації та посилення кіберзагроз особливої актуальності набуває інформаційна складова економічної безпеки, яка відображає рівень захисту інформації, ефективність використання інформаційних систем та ступінь інформаційного забезпечення управлінських рішень, табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз інформаційної складової економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест»

№	Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025 р. до 2023 р., +/-	Тенденція
1	Кількість впроваджених інформаційних систем та модулів	4	6	9	5	↑ значне покращення
2	Рівень автоматизації управлінських процесів, %	48	62	78	30	↑ позитивна
3	Кількість кіберінцидентів та спроб несанкціонованого доступу	7	4	1	-6	↓ позитивна
4	Частка захищених робочих місць, %	72	84	96	24	↑ позитивна
5	Рівень використання ERP-системи, %	54	71	89	35	↑ значне покращення
6	Коефіцієнт інформаційної безпеки (експертна оцінка, 1-10)	5,9	6,8	8,4	2,5	↑ позитивна

Джерело: складено автором за даними підприємства

Інформаційна складова економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» протягом 2023–2025 років характеризується стійкою позитивною динамікою. Підприємство активно здійснює цифрову трансформацію, про що свідчить зростання рівня автоматизації процесів та використання ERP-системи. Значно підвищився рівень

захисту інформації, а кількість кіберінцидентів зменшилася в 7 разів. Загальний коефіцієнт інформаційної безпеки зріс з 5,9 до 8,4 бали, що вказує на ефективну роботу в даному напрямку.

Інформаційна складова економічної безпеки підприємства демонструє стабільне покращення. Однак у сучасних умовах посилення геополітичної напруженості та ризиків фізичного впливу на бізнес особливого значення набуває силова (безпекова) складова економічної безпеки, яка включає систему фізичного захисту об'єктів, охорону, протидію кримінальним та техногенним загрозам. Аналіз даної складової ТОВ «ЮКА-Інвест» за 2023–2025 роки представлено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Аналіз силовій (безпековій) складовій економічної безпеки підприємства

№	Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025 р. до 2023 р., +/-	Тенденція
1	Кількість працівників служби безпеки, осіб	6	7	7	1	↑ посилення
2	Витрати на забезпечення безпеки, тис. грн	1248,1	1476,5	1892,2	644,1	↑ значне зростання
3	Кількість зареєстрованих правопорушень на території підприємства	5	3	1	-4	↓ позитивна
4	Частка об'єктів, обладнаних системами відеоспостереження, %	65	82	94	29	↑ позитивна
5	Кількість проведених навчань з пожежної безпеки та евакуації	4	6	8	4	↑ позитивна
6	Рівень силовій безпеки підприємства (експертна оцінка, 1-10)	6,4	7,2	8,5	2,1	↑ позитивна

Джерело: складено автором за даними підприємства

Силова складова економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» протягом 2023–2025 років демонструє чітку тенденцію до посилення. Підприємство збільшило витрати на безпеку майже в на 644,1 тис. грн., розширило чисельність служби безпеки та значно підвищило технічну оснащеність об'єктів, рівень відеоспостереження зріс до 94%.

Кількість правопорушень на території підприємства скоротилася до 1 інциденту у 2025 р., а загальний рівень силової безпеки зріс з 6,4 до 8,5 балів. Це свідчить про ефективну роботу керівництва щодо захисту матеріальних і людських ресурсів підприємства.

Таким чином, силова (безпекова) складова економічної безпеки підприємства суттєво зміцнилася. Важливим елементом загальної системи економічної безпеки є також ринкова складова, яка характеризує позиції підприємства на ринку, рівень конкурентоспроможності, ступінь диверсифікації збуту та стійкість до ринкових ризиків. Аналіз ринкової складової ТОВ «ЮКА-Інвест» представлено в Додатку К.

Ринкова складова економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» показує стабільне зміцнення ринкових позицій підприємства. Частка компанії на внутрішньому ринку зросла з 12,4% до 17,2%, а частка експорту в загальному обсязі реалізації збільшилася з 31,5% до 41,2%. Географія експорту значно розширилася – з 28 країн у 2023 році до 42 країн у 2025 році. Серед ключових країн-імпортерів продукції підприємства є Польща, Німеччина, Румунія, Молдова, Чехія, Словаччина, Литва, Болгарія та країни Близького Сходу.

Позитивним чинником є підвищення рівня диверсифікації клієнтської бази. Частка трьох найбільших замовників у загальному обсязі реалізації знизилася з 48,7% у 2023 році до 37,1% у 2025 році. До найбільших замовників підприємства належать: Metro Cash & Carry, ATB Corporation, Auchan (на внутрішньому ринку) та великі європейські дистриб'ютори холодильного обладнання, такі як, EuroCool (Польща) та ColdTech GmbH (Німеччина).

Зниження індексу концентрації ринку з 0,28 до 0,19 свідчить про зменшення залежності підприємства від окремих контрагентів та підвищення стійкості до ринкових ризиків.

Ринкова складова економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» у 2025 році є сильною. Підприємство успішно розширює географію експорту, диверсифікує клієнтську базу та зміцнює свої позиції на ключових ринках. Це суттєво підвищує стійкість компанії до можливих негативних змін кон'юнктури ринку.

Для кількісної оцінки рівня економічної безпеки підприємства використовується методика згортання часткових оцінок за допомогою середньозваженої арифметичної. Кожній складовій економічної безпеки присвоєно певну вагу відповідно до її впливу на загальну стійкість підприємства. Оцінка кожної складової здійснюється за 10-бальною шкалою на основі динаміки ключових показників. Інтегральний показник економічної безпеки (ІПЕБ) розраховується за формулою:

$$\text{ІПЕБ} = \sum (O_i \times B_i) \quad (2.1)$$

де: O_i – бальна оцінка i -ї складової економічної безпеки (від 1 до 10); B_i – ваговий коефіцієнт i -ї складової ($\sum B_i = 1$).

Результати інтегральної оцінки економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» за 2023–2025 роки представлено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Інтегральна оцінка економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест»

Складова економічної безпеки	Вага	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Фінансова	0,30	6,8	6,4	7,1
Техніко-технологічна	0,25	5,9	6,5	8,2
Ринкова	0,15	6,7	7,4	8,3
Інтелектуальна та кадрова	0,12	6,2	6,8	7,9
Інформаційна	0,10	5,9	6,8	8,4
Нормативно-правова	0,05	6,5	7,1	8,2
Силова (безпекова)	0,03	6,4	7,2	8,5
Інтегральний показник економічної безпеки	1,00	6,41	6,78	7,89

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Розрахований інтегральний показник економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест», табл. 2.8 демонструє стійке зростання з 6,41 балів у 2023 році до 7,89 балів у 2025 році. Це свідчить про загальне зміцнення економічної стійкості підприємства. Найсуттєвіший позитивний вплив на інтегральний показник здійснили техніко-технологічна, інформаційна та ринкова складові, збільшення яких відбулося на 2,3; 2,5 та 1,6 балів відповідно. Фінансова складова, маючи найбільшу вагу, залишається відносно стабільною, але потребує подальшого посилення. Загалом рівень економічної безпеки підприємства у 2025 році можна характеризувати як високий.

Висновки до Розділу 2

Проведений аналіз рівня економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» дозволив встановити, що підприємство загалом характеризується позитивною динамікою розвитку та достатнім рівнем економічної стійкості. Упродовж 2023–2025 рр. обсяг реалізації продукції зріс на 139468 тис. грн, або на 43,3%, а чистий прибуток підприємства збільшився більш ніж у 2 рази. Вартість активів зросла на 46,1%, при цьому необоротні активи збільшилися на 173,5%, що свідчить про активізацію інвестиційної діяльності та оновлення матеріально-технічної бази. Позитивною тенденцією також є зростання продуктивності праці на 84,3%, підвищення частки працівників з вищою освітою з 68,1% до 75,2%, а також покращення техніко-технологічної складової безпеки, зокрема зниження коефіцієнта зносу основних засобів з 75,1% до 53,2%. Крім того, підприємство демонструє позитивну динаміку інформаційної та нормативно-правової складових економічної безпеки, про що свідчить зростання рівня автоматизації управлінських процесів до 78% та підвищення коефіцієнта правової захищеності з 0,68 до 0,85.

Разом з тим результати дослідження дозволили виявити окремі негативні тенденції, які можуть у майбутньому послаблювати рівень економічної безпеки підприємства. Так, коефіцієнт загальної ліквідності скоротився з 3,69 пунктів до 1,57 пунктів, а коефіцієнт швидкої ліквідності – з 1,85 пунктів до 0,67 пунктів, що свідчить про зниження здатності підприємства своєчасно покривати поточні зобов'язання. Частка поточних зобов'язань у структурі пасивів зросла з 22,1% до 41,9%, що вказує на посилення залежності від короткострокових джерел фінансування та підвищення фінансових ризиків. Водночас уповільнення оборотності оборотних активів і зниження фондоддачі з 1,98 грн. до 1,66 грн. свідчать про те, що темпи нарощування активів наразі випереджають зростання доходів підприємства. Отримані результати дослідження стали основою для обґрунтування практичних заходів щодо підвищення ефективності системи економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест».

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

ТОВ «ЮКА-ІНВЕСТ»

Для досягнення економічної стабільності та забезпечення сталого розвитку підприємства пріоритетною задачею є підтримання постійного рівня економічної безпеки.

За підсумками проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЮКА-Інвест», автором були виявлені такі проблеми:

- спостерігається суттєве погіршення показників ліквідності, коефіцієнт загальної ліквідності знизився з 3,69 у 2023 р. до 1,57 у 2025 р., а коефіцієнт швидкої ліквідності – з 1,85 до 0,67, що нижче нормативного рівня;
- відбулося значне зростання поточних зобов'язань, за період 2023–2025 рр. поточні зобов'язання зросли на 176,9% і становили на кінець 2025 р. 120424 тис. грн., у тому числі короткострокові кредити банку – 79208 тис. грн.;
- зниження коефіцієнта забезпеченості власними засобами з 0,45 пунктів у 2023 р. до 0,26 пунктів у 2025 р.;
- висока частка запасів в оборотних активах, особливо у 2023 р. та 2024 р.;
- зростання інших операційних витрат у 2025 р. порівняно з 2024 р. на 88,9%, що негативно впливає на фінансовий результат підприємства.

Особливо актуальною задачею, що стоїть перед підприємством, є система підвищення ліквідності та оптимізації структури оборотного капіталу. Так, в таблиці табл. 3.1 представлені напрями нейтралізації потенційних загроз економічній безпеці ТОВ «ЮКА-Інвест».

Таблиця 3.1

Напрями нейтралізації потенційних загроз економічній безпеці
ТОВ «ЮКА-Інвест»

Точка загрози	Стратегічний напрям нейтралізації загроз	Очікуваний стратегічний ефект
1	2	3
Фінансовий стан	Реструктуризація короткострокових кредитів у довгострокові.	Зниження фінансової залежності, покращення

Продовження табл. 3.1

1	2	3
	Зменшення залежності від поточних зобов'язань. Оптимізація структури оборотних активів	коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності
Високий рівень поточних зобов'язань	Оптимізація графіку погашення зобов'язань. Залучення довгострокового фінансування	Зміцнення фінансового положення та стабільності діяльності
Зростання запасів	Впровадження сучасних методів управління запасами (ABC-аналіз, нормативне планування)	Прискорення оборотності запасів, зниження витрат на їх утримання
Зниження ліквідності	Посилення контролю за дебіторською та кредиторською заборгованістю	Поліпшення грошових потоків
Зростання інших операційних витрат	Оптимізація витрат, впровадження системи бюджетування та внутрішнього контролю	Зростання рентабельності діяльності

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

За даними проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності було виявлено, що обсяг дебіторської заборгованості за аналізований період 2023–2025 рр. зменшився на 19740 тис. грн., або на 24,7%.

Однак для більш глибокого розуміння ситуації важливо проаналізувати структуру дебіторської заборгованості, зокрема частку простроченої заборгованості, табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Динаміка та структура дебіторської заборгованості ТОВ «ЮКА-Інвест» за 2023–2025 рр., тис. грн.

Показник	2023 р.		2024 р.		2025 р.		Відхилення 2025 р. до 2023 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+/-	%	п.с.
Дебіторська заборгованість, усього	79985	100,0	78965	100,0	60245	100,0	-19740	-24,7	х
В тому числі:									
Прострочена дебіторська заборгованість	9200	11,5	8750	11,1	6025	10,0	-3175	-34,5	-1,5
Непрострочена дебіторська заборгованість	70785	88,5	70215	88,9	54220	90,0	-16565	-23,4	1,5

Джерело: складено автором за даними підприємства

На основі табл. 3.2 видно, що обсяг дебіторської заборгованості за досліджуваний період зменшився на 19740 тис. грн., або на 24,7%. Слід відмітити,

що частка простроченої дебіторської заборгованості хоча й зменшилась, але все ще залишається на рівні 10,0% у 2025 році. Це свідчить про те, що підприємство не здійснює в повному обсязі роботу по роботі з проблемними дебіторами, у яких минув строк позовної давності. Даний фактор негативно впливає на підприємство і свідчить про те, що ТОВ «ЮКА-Інвест» для уникнення касових розривів змушене активно залучати фінансування з боку кредитних організацій. Так, станом на 31.12.2025 р. короткострокові кредити банку становлять 79208 тис. грн., що складає значну частку поточних зобов'язань підприємства.

Заходом по усуненню даної проблеми може стати факторинг. Для укладання договору факторингу підприємству рекомендується звернутися до надійного факторингового оператора, наприклад, АБ «Укргазбанк» або інших банків, що надають такі послуги. ТОВ «ЮКА-Інвест» має стабільну репутацію платоспроможного клієнта, що дозволить використовувати послугу факторингу на більш вигідних умовах.

ТОВ «ЮКА-Інвест» має прострочену дебіторську заборгованість у 2025 р. в розмірі 6025 тис. грн, що у відсотковому співвідношенні становить 10,0% від загальної суми дебіторської заборгованості.

Розрахуємо економічний ефект від даного заходу, який буде представлено в табл. 3.3. У зв'язку з тим, що факторингова компанія не може повернути більше 90% простроченої дебіторської заборгованості, рекомендується продати факторинговій фірмі 40% від суми простроченої дебіторської заборгованості у 2026р. та 30% у 2027 р. від залишеної суми.

Таблиця 3.3

Розрахунок простроченої дебіторської заборгованості з застосуванням факторингових послуг на 2026–2027 рр.

Період	Сума простроченої дебіторської заборгованості на початок періоду, тис. грн	Сума, викуплена факторинговою компанією, %	Сума, викуплена факторинговою компанією, тис. грн	Сума простроченої дебіторської заборгованості на кінець періоду, тис. грн
2026	6025	40	2410	3615
2027	3615	30	1085	2530

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Так у 2026 р. (прогноз) прострочена дебіторська заборгованість може скоротитися на 40% і становити 3615 тис. грн. У прогнозі 2027 р. рекомендується продати прострочену дебіторську заборгованість в розмірі 30% від 3615 тис. грн, що в кінцевому підсумку призведе до залишку такої заборгованості на підприємстві у розмірі 2530 тис. грн.

Наступним етапом буде представлення підсумкових значень, отриманих у період розрахунків запропонованими заходами, табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Структура дебіторської заборгованості ТОВ «ЮКА-Інвест» на прогнозний період 2026–2027 рр.

Показник	2026 р. (прогноз)		2027 р. (прогноз)	
	тис. грн	%	тис. грн	%
Дебіторська заборгованість	48196	100,0	45120	100,0
В тому числі:				
Прострочена дебіторська заборгованість	3615	7,5	2530	5,6

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Як видно з табл. 3.4, співвідношення простроченої та загальної дебіторської заборгованості зменшується. Із застосуванням факторингу питома вага простроченої дебіторської заборгованості в прогнозному періоді – 2026 р. становитиме 7,5%, а у 2027 р. – 5,6%.

Таким чином, за два роки застосування факторингових послуг ТОВ «ЮКА-Інвест» може скоротити обсяг простроченої дебіторської заборгованості майже у 2,4 рази, що позитивно вплине на подальший розвиток підприємства.

Другим заходом є передача транспортних перевезень на аутсорсинг з метою зниження транспортних витрат.

При використанні аутсорсингу необхідно розглядати співвідношення власних витрат і витрат при передачі непрофільних функцій, рис. 3.1. При цьому необхідно враховувати, що власні витрати діляться на прямі та непрямі.

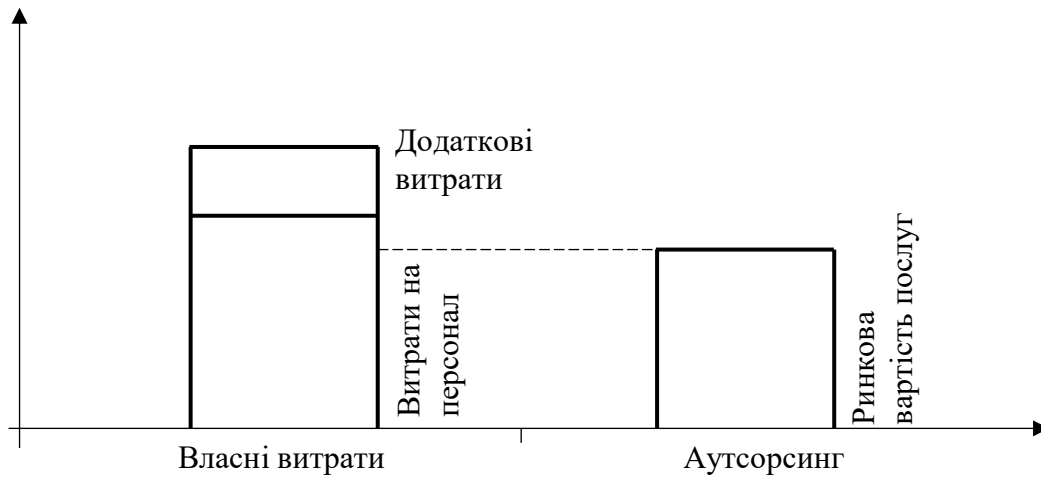

Рис. 3.1. Порівняння вартості послуг аутсорсингу із затратами на власне виконання транспортних робіт

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Приведемо розрахунок витрат на транспортне обслуговування ТОВ «ЮКА-Інвест». Результати розрахунків представлені в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Розрахунок транспортних витрат за один день

Показник	Власні витрати	Аутсорсинг
Відстань перевезення, тон/. Км	45,0	45,0
Витрати на паливо, тис. грн.	18,5	16,2
Витрати на амортизацію та ремонт шин, тис. грн..	7,8	-
Витрати на запасні частини, тис. грн.	4,2	2,1
Витрати на мастильні та інші експлуатаційні матеріали, тис. грн.	3,9	2,8
Заробітна плата водіїв, тис. грн.	12,4	-
Повні витрати на перевезення, тис. грн.	91,8	75,1

Джерело: складено автором за даними підприємства

При передачі транспортного обслуговування на аутсорсинг сума витрат складе 75,1 тис. грн за день. Економія в день становитиме 16,7 тис. грн. В рік економія складе приблизно 5005 тис. грн. Таким чином, передача транспортного обслуговування на аутсорсинг буде ефективною.

Третім заходом покращення коефіцієнтів ліквідності буде реструктуризація короткострокової кредиторської заборгованості. Даний захід передбачає переведення частини короткострокових зобов'язань у довгострокові кредити або

зміну умов кредитування (подовження строку погашення, зменшення відсоткової ставки). Це дозволить знизити тиск на поточну ліквідність підприємства, покращити структуру пасивів балансу та зменшити ризики, пов'язані з необхідністю частого рефінансування заборгованості, табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Розрахунок короткострокових зобов'язань з застосуванням реструктуризації
на 2026–2027 рр.

Період	Сума короткострокових зобов'язань на початок періоду, тис. грн	Сума, що підлягає реструктуризації, %	Сума реструктуризації, тис. грн	Сума короткострокових зобов'язань на кінець періоду, тис. грн
2026	120424	25	30106	90318
2027	90318	35	31611	58707

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

На основі даних таблиці 3.6 видно, що завдяки проведенню реструктуризації підприємство зможе суттєво оздоровити структуру своїх зобов'язань. Уже в 2026 році планується зменшити короткострокову заборгованість на 30106 тис. грн, а до кінця 2027 року – майже вдвічі порівняно з рівнем 2025 р.

Такий підхід дозволить не лише знизити тиск на грошові потоки підприємства, а й створити «подушку безпеки» для реалізації інвестиційних проектів та оперативного реагування на зовнішні виклики. Реструктуризація фактично перетворює поточні ризики у більш прогнозовані та контрольовані довгострокові зобов'язання, що є важливим кроком у підвищенні фінансової стійкості ТОВ «ЮКА-Інвест». Динаміку співвідношення оборотних активів і короткострокових зобов'язань ТОВ «ЮКА-Інвест» наведено в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Динаміка співвідношення оборотних активів і короткострокових
зобов'язань ТОВ «ЮКА-Інвест»

Найменування	2025 р. (факт)	2026 р. (прогноз)	2027 р. (прогноз)
Оборотні активи	188484	195103	202066
Короткострокові зобов'язання	120424	90318	58707

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

На основі даних таблиці 3.7 чітко простежується позитивна трансформація фінансової рівноваги підприємства. Якщо у 2025 році «фінансова подушка» (перевищення оборотних активів над короткостроковими зобов'язаннями) становила 68060 тис. грн, то вже до 2027 року вона зростає більш ніж удвічі – до 143359 тис. грн.

Така динаміка свідчить про те, що підприємство поступово виходить із зони підвищеного фінансового напруження і переходить у стан стійкої рівноваги. Фактично, ТОВ «ЮКА-Інвест» формує надійний запас міцності, який дозволить не лише впевнено долати можливі зовнішні шоки, але й активно інвестувати у розвиток, розширювати виробництво та зміцнювати ринкові позиції. Зменшення залежності від короткострокових зобов'язань значно знижує ризик касових розривів і створює сприятливе середовище для довгострокового стратегічного планування.

З метою визначення реальної дієвості та ефективності розроблених рекомендацій важливо оцінити, яким чином їх комплексна реалізація вплине на рівень фінансової безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест». З цією метою було здійснено прогностичний розрахунок основних фінансових показників діяльності підприємства на 2026 р. на основі консервативного сценарію, табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Прогноз основних фінансових показників ТОВ «ЮКА-Інвест» на 2026 рік

Показник	2025 р. (факт)	2026 р. (прогноз)	Відхилення 2026 р. від 2025 р., %
Чистий дохід, тис. грн.	461486	492847	6,8
Чистий прибуток, тис. грн.	24042	27689	15,2
Оборотні активи, тис. грн.	188484	179236	-4,9
Запаси, тис. грн.	97412	86925	-10,8
Поточні зобов'язання, тис. грн.	120424	99215	-17,6
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,57	2,27	44,6
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,67	1,18	76,1
Коефіцієнт забезпеченості власними засобами	0,26	0,39	48,1
Коефіцієнт автономії	0,52	0,55	5,2

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Дані табл. 3.8 свідчать про суттєвий позитивний вплив запропонованих заходів на фінансову безпеку підприємства. Очікується зростання чистого доходу на 6,8 % та чистого прибутку на 15,2 %. Найвагоміший ефект буде досягнуто завдяки реструктуризації короткострокових кредитів у довгострокові, що дозволить зменшити поточні зобов'язання на 17,6 %, з 120424 тис. грн. до 99215 тис. грн., що безпосередньо призведе до значного покращення показників ліквідності підприємства. Посилення роботи з дебіторською заборгованістю через впровадження жорсткішого контролю, факторингу та системи автоматичних нагадувань позитивно вплине на грошові потоки та стане одним із ключових чинників зростання прибутку. Крім того, аутсорсинг окремих допоміжних функцій, зокрема транспортних робіт, дозволить оптимізувати витрати та забезпечити зменшення оборотних активів на 4,9 %, у тому числі скорочення запасів на 10,8 % до 86925 тис. грн.

У результаті комплексного застосування цих заходів коефіцієнт загальної ліквідності зросте з 1,57 пунктів до 2,27 пунктів, коефіцієнт швидкої ліквідності – з 0,67 пунктів до 1,18 пунктів, а коефіцієнт забезпеченості власними засобами підвищиться з 0,26 пунктів до 0,385 пунктів. Коефіцієнт автономії також дещо зросте – до 0,55 пунктів. Отримані результати підтверджують суттєве зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Оцінимо вплив запропонованих заходів на загальний рівень економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест». З цією метою проведено перерахунок інтегрального показника економічної безпеки з урахуванням очікуваних змін у функціональних складових, Додаток Л. Як свідчать дані Додатку Л, реалізація запропонованих заходів забезпечить зростання інтегрального показника економічної безпеки з 7,89 балів у 2025 році до 8,41 балів у 2026 році, тобто на 0,52 бали. Найбільш суттєве покращення відбулося у фінансовій складовій, яка зросла з 7,1 до 8,45 балів, приріст склав 1,35 балів. Така значна позитивна зміна є закономірним наслідком реструктуризації кредитів, оптимізації дебіторської заборгованості та управління витратами, що безпосередньо вплинуло на ліквідність, структуру капіталу та фінансову стійкість підприємства.

Позитивні зміни в інших складових, хоча й менш значні, також мають важливе значення. Техніко-технологічна складова зростає на 0,3 бали завдяки продовженню інвестицій в оновлення основних засобів, що стане можливим після вивільнення коштів від оптимізації оборотного капіталу. Приріст ринкової складової складе 0,2 бали за рахунок стабільнішого фінансового стану підприємства, що дозволить більш впевнено розширювати експорт. Інтелектуальна та кадрова, інформаційна та нормативно-правова складові отримають приріст у сумі по 0,2 бали кожна, завдяки підвищенню фінансової стабільності, що дозволить інвестувати в навчання персоналу, цифровізацію та вдосконалення внутрішніх нормативних документів. Силова (безпекова) складова збільшиться на 0,1 бали, тобто отримає незначне, але стабільне покращення завдяки загальному зміцненню ресурсної бази підприємства.

В цілому комплекс запропонованих заходів має системний і синергетичний характер. Найсуттєвіше посилення фінансової складової створить основу для позитивних змін у більшості інших складових економічної безпеки. Зростання інтегрального показника до 8,41 бала свідчить про перехід ТОВ «ЮКА-Інвест» у зону високої економічної безпеки та створення надійних передумов для стабільного розвитку в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Висновки до Розділу 3

На основі проведеного аналізу та виявлених проблем у системі економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» було запропоновано комплекс заходів, спрямованих на зміцнення фінансової стійкості підприємства та підвищення ефективності його діяльності. Зокрема, запропоновано застосування факторингових послуг для скорочення простроченої дебіторської заборгованості, передача транспортних перевезень на аутсорсинг з метою зниження транспортних витрат, а також реструктуризація короткострокових зобов'язань шляхом переведення їх частини у довгострокові. Проведені розрахунки показали, що завдяки використанню факторингу прострочена дебіторська заборгованість у 2027 р. може скоротитися до

2530 тис. грн., а передача транспортного обслуговування на аутсорсинг дозволить зменшити витрати на перевезення з 91,8 тис. грн до 75,1 тис. грн за день. При цьому щоденна економія становитиме 16,7 тис. грн, а річний економічний ефект – близько 5005 тис. грн. Крім того, реструктуризація короткострокових зобов'язань забезпечить їх скорочення з 120424 тис. грн до 58707 тис. грн у 2027 р.

Реалізація запропонованих заходів позитивно вплине на рівень економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» та сприятиме зміцненню його фінансової складової. Зокрема, коефіцієнт загальної ліквідності зросте з 1,57 пунктів до 2,27 пунктів, коефіцієнт швидкої ліквідності – з 0,67 пунктів до 1,18 пунктів, а коефіцієнт забезпеченості власними засобами підвищиться з 0,26 пунктів до 0,39 пунктів. Очікується також зростання чистого прибутку підприємства на 15,2% та покращення структури джерел фінансування за рахунок зниження залежності від короткострокових зобов'язань. У результаті комплексного впровадження запропонованих заходів інтегральний показник економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» зросте до 8,41 бала, що свідчатиме про суттєве зміцнення економічної стійкості підприємства та формування передумов для його стабільного розвитку у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Проведене дослідження теоретико-методичних засад економічної безпеки підприємства дало можливість зробити висновок, що економічна безпека є комплексною характеристикою ефективності функціонування суб'єкта господарювання, яка відображає рівень його захищеності від внутрішніх і зовнішніх загроз, здатність до стабільного розвитку та адаптації до змін ринкового середовища. Встановлено, що забезпечення економічної безпеки підприємства потребує системного підходу, який передбачає поєднання фінансової, кадрової, інформаційної, техніко-технологічної та нормативно-правової складових у єдину систему управління. Водночас ефективність функціонування такої системи значною мірою залежить від своєчасного виявлення ризиків, якості управлінських рішень та здатності підприємства оперативно реагувати на сучасні виклики господарського середовища.

У ході дослідження було визначено основні підходи до оцінювання рівня економічної безпеки підприємства, серед яких найбільш доцільним у сучасних умовах є комплексний підхід, що поєднує аналітичні, контрольні, профілактичні та оптимізаційні заходи. З'ясовано, що застосування сучасних методів оцінки економічної безпеки дозволяє не лише визначити поточний стан підприємства, а й сформувати ефективний механізм запобігання ризикам та підвищення конкурентоспроможності. Це створює необхідне теоретичне підґрунтя для подальшого аналізу рівня економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» та обґрунтування практичних напрямів її удосконалення.

Проведений аналіз рівня економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» дозволив встановити, що підприємство загалом характеризується позитивною динамікою розвитку та достатнім рівнем економічної стійкості. Упродовж 2023–2025 рр. обсяг реалізації продукції зріс на 139468 тис. грн, або на 43,3%, а чистий прибуток підприємства збільшився більш ніж у 2 рази. Вартість активів зросла на 46,1%, при цьому необоротні активи збільшилися на 173,5%, що свідчить про активізацію інвестиційної діяльності та оновлення матеріально-технічної бази. Позитивною

тенденцією також є зростання продуктивності праці на 84,3%, підвищення частки працівників з вищою освітою з 68,1% до 75,2%, а також покращення техніко-технологічної складової безпеки, зокрема зниження коефіцієнта зносу основних засобів з 75,1% до 53,2%. Крім того, підприємство демонструє позитивну динаміку інформаційної та нормативно-правової складових економічної безпеки, про що свідчить зростання рівня автоматизації управлінських процесів до 78% та підвищення коефіцієнта правової захищеності з 0,68 до 0,85.

Разом з тим результати дослідження дозволили виявити окремі негативні тенденції, які можуть у майбутньому послаблювати рівень економічної безпеки підприємства. Так, коефіцієнт загальної ліквідності скоротився з 3,69 пунктів до 1,57 пунктів, а коефіцієнт швидкої ліквідності – з 1,85 пунктів до 0,67 пунктів, що свідчить про зниження здатності підприємства своєчасно покривати поточні зобов'язання. Частка поточних зобов'язань у структурі пасивів зросла з 22,1% до 41,9%, що вказує на посилення залежності від короткострокових джерел фінансування та підвищення фінансових ризиків. Водночас уповільнення оборотності оборотних активів і зниження фондівдачі з 1,98 грн. до 1,66 грн. свідчать про те, що темпи нарощування активів наразі випереджають зростання доходів підприємства. Отримані результати дослідження стали основою для обґрунтування практичних заходів щодо підвищення ефективності системи економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест».

На основі проведеного аналізу та виявлених проблем у системі економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» було запропоновано комплекс заходів, спрямованих на зміцнення фінансової стійкості підприємства та підвищення ефективності його діяльності. Зокрема, запропоновано застосування факторингових послуг для скорочення простроченої дебіторської заборгованості, передача транспортних перевезень на аутсорсинг з метою зниження транспортних витрат, а також реструктуризація короткострокових зобов'язань шляхом переведення їх частини у довгострокові. Проведені розрахунки показали, що завдяки використанню факторингу прострочена дебіторська заборгованість у 2027 р. може скоротитися до 2530 тис. грн., а передача транспортного обслуговування на аутсорсинг дозволить

зменшити витрати на перевезення з 91,8 тис. грн до 75,1 тис. грн за день. При цьому щоденна економія становитиме 16,7 тис. грн, а річний економічний ефект – близько 5005 тис. грн. Крім того, реструктуризація короткострокових зобов'язань забезпечить їх скорочення з 120424 тис. грн до 58707 тис. грн у 2027 р.

Реалізація запропонованих заходів позитивно вплине на рівень економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» та сприятиме зміцненню його фінансової складової. Зокрема, коефіцієнт загальної ліквідності зросте з 1,57 пунктів до 2,27 пунктів, коефіцієнт швидкої ліквідності – з 0,67 пунктів до 1,18 пунктів, а коефіцієнт забезпеченості власними засобами підвищиться з 0,26 пунктів до 0,39 пунктів. Очікується також зростання чистого прибутку підприємства на 15,2% та покращення структури джерел фінансування за рахунок зниження залежності від короткострокових зобов'язань. У результаті комплексного впровадження запропонованих заходів інтегральний показник економічної безпеки ТОВ «ЮКА-Інвест» зросте до 8,41 бала, що свідчитиме про суттєве зміцнення економічної стійкості підприємства та формування передумов для його стабільного розвитку у довгостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бланк І. А. Управління фінансовою безпекою підприємства. К. : Ніка Центр, 2014. 784 с.
2. Василега В. Є. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах впливу зовнішнього середовища. Бізнес Інформ. 2024. №2. С. 146–153.
3. Вівчар О. І. Управління економічною безпекою підприємств: соціогуманітарні контексти: монографія. Тернопіль. ФОП Паляниця В. А. 2018. 515 с.
4. Вівчар О.І. Комплексне дослідження концептуалізації сучасних поглядів на дефініцію економічної безпеки підприємства. Вісник Хмельницького національного університету 2020. № 6. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/01/vknu-es-2020-n-6-288.pdf#page=106>. (дата звернення 10.02.2026)
5. Грибіненко О. М., Шагоян С. М. Сутність та шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. № 22. Ч. 1. С. 98–100.
6. Дуб Б.С. Система економічної безпеки підприємства: поняття та структура. Управління проектами та розвиток виробництва. 2016. №4(60). С. 5-18.
7. Дубинська О. Розробка методичних рекомендацій щодо визначення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства на основі розрахунку показників фінансового стану. Acta Academiae Beregsasiensis. Economics. 2022. №2 DOI: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/40> (дата звернення 02.03.2026)
8. Дуднєва Ю., Артем'єв О. Економічна безпека суб'єктів господарювання в умовах перманентної кризи. Адаптивне управління: теорія і практика. 2023. №17(34). URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal2/article/view/607/515> (дата звернення 12.02.2026)
9. Дячков Д., Потапюк І., Капран І. Економічна безпека в системі стратегічного управління підприємством. Економіка та суспільство. 2021. № (24).

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/173> (дата звернення 10.04.2026)

10. Єршова Н.Ю., Ткаченко М.О., Гаркуша В.О., Мірошник О.Ю., Новак-Каляєва Л.М. Економічна безпека підприємства: науково-практичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення. Financial and credit activity problems of theory and practice. 2019. № 2(44). URL: <https://fkf.net.ua/index.php/fkf/article/view/2027> (дата звернення 12.04.2026)

11. Зайченко К.С., Діма Н.І. Економічна безпека підприємства: сутність та роль. Ефективна економіка. 2021. №5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/92.pdf

12. Зось-Кіор М.В., Дячков Д.В., Павлик Р.В. Система економічної безпеки підприємства: поняття, принципи, сутність. Держава та регіони. 2019. №5 (110). С. 103-109.

13. Клімова Г.П. Економічна безпека: сутність та основні напрями забезпечення. Право та інновації. 2017. № 3 (19). URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2018/07/Klimova19.pdf>. (дата звернення 10.05.2026)

14. Ковальська Л. Економічна безпека підприємства: сутність, структура та механізм забезпечення. Економічний форум. 2023. №1. С. 126-173.

15. Колісниченко П. Т., Ушенко Н. В., Терещенко Е. Ю. Методичні засади аналізу ефективності механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Часопис економічних реформ. 2023. № 3. С. 42-53

16. Кондратенко Н. О., Трембач Р. П. Теоретико-методичні основи управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів підприємницької діяльності. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2024. № 34. С. 56-61.

17. Копилук О. І., Гузар У. Є., Гута С. В. Сучасні підходи до організації системи фінансово-економічної безпеки підприємства. Бізнес Інформ. 2019. № 3. С. 229-234

18. Кравченко О., Гаврилюк О., Челомбійко О., Бойко С. Управління економічною безпекою підприємств в умовах цифрової економіки. Адаптивне

управління: теорія і практика. 2024. №19(38). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-19\(38\)-12](https://doi.org/10.33296/2707-0654-19(38)-12) (дата звернення 20.03.2026)

19. Кульчицький І.І. Цифрова економіка та економічна безпека підприємства: стратегії управління. Актуальні питання економічних наук. 2024. №1. DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14575016> (дата звернення 21.03.2026)

20. Лойко В.В. Технологічна безпека як складова економічної безпеки. Ефективна економіка. № 5. 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4040>. (дата звернення 17.03.2026)

21. Мельник С.І. Адаптивне управління фінансовою безпекою підприємства. Ефективна економіка. 2022. №5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2022/4.pdf (дата звернення 19.04.2026)

22. Нехай В.А., Нехай В.В. Інформаційна безпека як складова економічної безпеки підприємства. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. №2. URL: <http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/> (дата звернення 10.02.2026)

23. Огренич Ю. О., Зайцев С. А. Стан та забезпечення фінансово-економічної безпеки промислових підприємств в умовах цифровізації економіки. Економічний простір. 2024. № 189. С. 12-18.

24. Оцінка соціально-економічної безпеки підприємства. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2023. № 1. С. 18–22.

25. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Кравчук Н. М. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства. Вісник економічної науки України. 2022. № 1. С. 64–69.

26. Поліщук О.Б. Оцінювання управління економічною безпекою підприємства. Ефективна економіка. 2022. №5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2022/79.pdf (дата звернення 23.02.2026)

27. Поліщук О.Б. Теоретичні основи формування адаптивно-орієнтованої системи управління економічною безпекою підприємства. Науковий вісник ПУЕТ. 2021. № 2(103). С. 17–21.

28. Прус Н. В. Теоретичні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємства. Вісник Східноукраїнського національного університету імені В. Даля. 2011. №3 (157). С. 183-193.

29. Ситник Н., Бацман І. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства (на прикладі підприємства ТзОВ «Уніплит»). Галицький економічний вісник. 2023. Том 82. № 3. С. 98-105.

30. Сосновська І. М. Поняття і значення економічної безпеки виробничо-господарської діяльності підприємств. Ефективна економіка. 2015. №9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4303>. (дата звернення 15.03.2026)

31. Станкевич Н.А., Карплюк О.О. Сутність економічної безпеки підприємства. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки». Житомир : ЖДТУ, 2017. С. 207-208

32. Фроленко О.М. Маркетинговий механізм формування системи економічної безпеки підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Вип. 6 (3). С. 206-208.

33. Хринюк О. С., Корчовна М. Р. Система забезпечення економічної безпеки підприємства: основні елементи. Ефективна економіка. 2015. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3927> (дата звернення 28.03.2026)

34. Череп А. Сутність економічної безпеки як складової частини діяльності підприємства та сучасні підходи до її трактування. Вісник Приазовського державного технічного університету. 2016. Вип. 31(1). С. 27-34

35. Шацька З.Я. Складові системи економічної безпеки на підприємстві. URL: https://knutd.edu.ua/publications/conference/20.03.2015/Katsovets_Shazkaya_8.pdf (дата звернення 16.04.2026)

36. Шило Ж. Методика оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. Міжнародний науковий журнал з менеджменту, економіки та фінансів. 2022. № 4. Т. 1. С. 17–25.

37. Шубалий О.М., Бровченко Б.Ю. Оцінка соціально-економічної безпеки підприємств в Україні в умовах негативних екстерналій. Збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. 2024. № 21(83). С. 489–495.

38. Ярова Ю.О., Артеменко Л.П. Структура економічної безпеки підприємства в умовах кризи. Економічний форум. 2023. №1. С. 126-137